

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

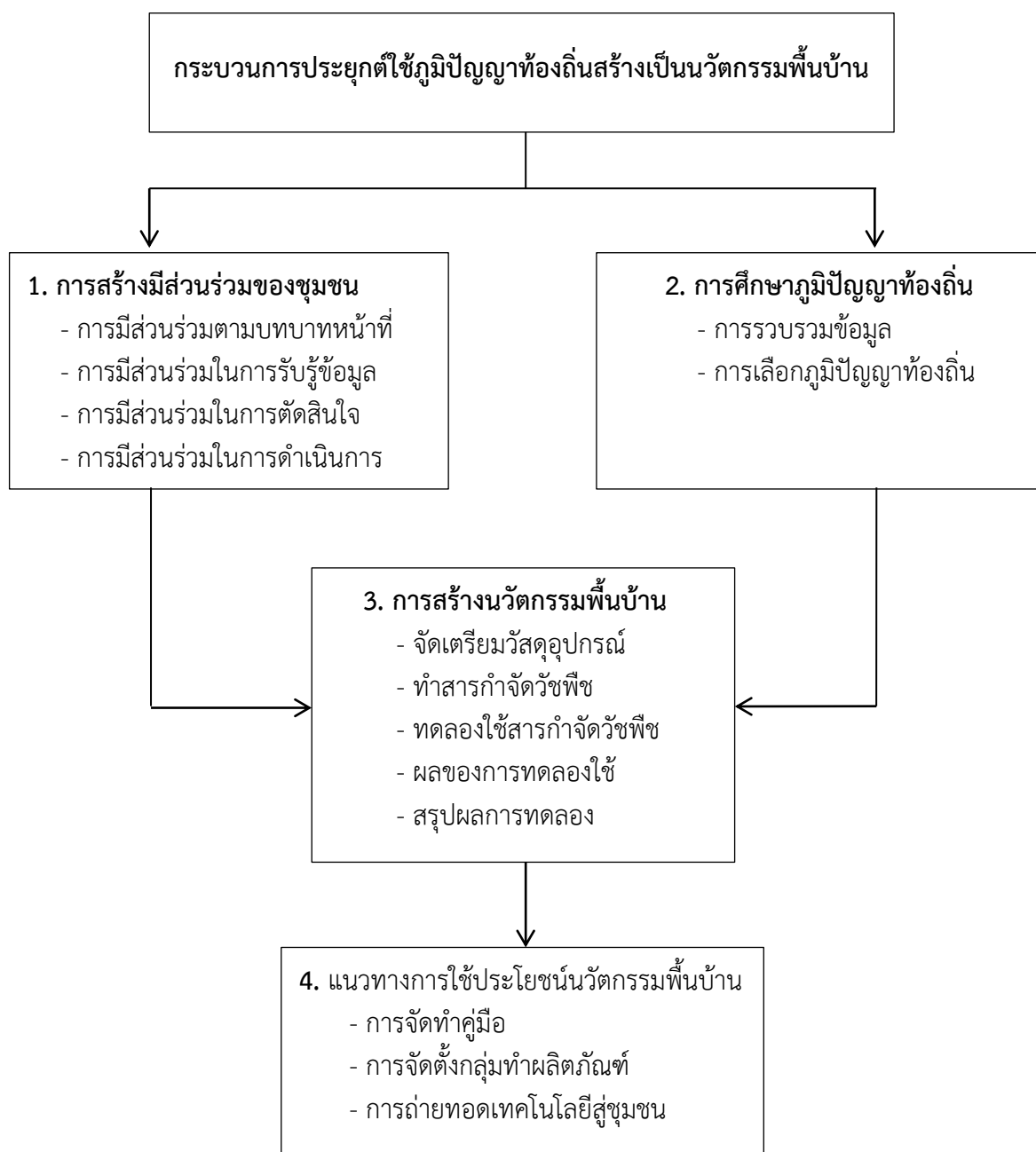
สรุปผลการวิจัย

การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนานวัตกรรมพื้นบ้านในการลดการใช้สารเคมีทางการเกษตรของเกษตรกรตำบลหนองป่าก่อ อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย ได้ข้อสรุปตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ความรู้และพฤติกรรมการใช้สารเคมีทางการเกษตรของเกษตรกร ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและมีพฤติกรรมปฏิบัติตามคำแนะนำของการใช้สารเคมีที่ถูกต้อง โดยผู้ที่มีความรู้มีแนวโน้มแสดงพฤติกรรมปฏิบัติตามคำแนะนำของการใช้สารเคมีที่ถูกต้อง ทุกครั้งมากกว่าผู้ที่ไม่มีความรู้ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ที่มีอายุมากส่วนใหญ่แสดงพฤติกรรมปฏิบัติตามคำแนะนำของการใช้สารเคมีที่ถูกต้องมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีความรู้และผู้ที่มีอายุมากมีแนวโน้มมีความตระหนักต่ออันตรายของสารเคมีทางการเกษตร

2. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันกำจัดศัตรูพืช ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาใช้ป้องกันกำจัดศัตรูพืชมี 5 แบบ ดังนี้ 1) การใช้วิธีการทำเกษตรกรรม ได้แก่ การทำปลูกพืชแบบผสมผสาน การใช้พืชพันธุ์ต้านทาน และเลือกช่วงเวลาการปลูกที่เหมาะสม 2) การใช้วิธีเขตกรรม ได้แก่ การตากดิน การคลุมแปลง การปล่อยน้ำท่วมขัง และการปลูกพืชหมุนเวียน 3) การใช้วิธีกล ได้แก่ การเก็บหรือจับ การเผา และการใช้แสงไฟล่อ 4) การใช้หลักการทางชีวภาพ ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์ควบคุมวัชพืช การเลี้ยงสัตว์ควบคุมศัตรูพืช และการควบคุมด้วยแมลงศัตรูพืช และ 5) การใช้สมุนไพรป้องกันกำจัด ได้แก่ การปลูกพืชสมุนไพรไล่หรือดึงดูดแมลงและการใช้สารสกัดป้องกันกำจัดแมลง

3. กระบวนการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาด้านการป้องกันกำจัดศัตรูพืชมาสร้างเป็นนวัตกรรมพื้นบ้าน ประกอบไปด้วยกระบวนการที่สำคัญ 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การสร้างมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ การมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ การมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูล การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 2) การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลและการเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) การสร้างนวัตกรรมพื้นบ้าน ได้แก่ การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ การทำสารกำจัดวัชพืช การทดลองใช้สารกำจัดวัชพืช การวิเคราะห์ผลการทดลอง และการสรุปผลการทดลอง 4) การใช้ประโยชน์นวัตกรรมพื้นบ้าน ได้แก่ การจัดทำคู่มือ การจัดตั้งกลุ่มทำผลิตภัณฑ์ และการถ่ายทอดเทคโนโลยี ดังภาพที่

ภาพที่ 23 กระบวนการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสร้างเป็นนวัตกรรมพื้นบ้าน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. การวิจัยเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ดำเนินการในกลุ่มเล็ก ดังนั้นควรมีการศึกษาเพื่อขยายผลการวิจัยรวมทั้งมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กว้างขึ้นและอาจจะให้ความสำคัญกับกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นเพื่อพัฒนาให้เป็นต้นแบบ ตลอดจนสร้างความร่วมมือให้ขยายมากขึ้นเพื่อนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่ม
2. ในการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างนวัตกรรมเพื่อนำไปใช้ทดแทน ควรพิจารณาถึงการใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงการทดลองแบบมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัย เพื่อให้ชุมชนได้ทดสอบปฏิบัติและประเมินผลอย่างแท้จริง ซึ่งจะนำไปสู่การยอมรับเทคโนโลยีได้ง่ายยิ่งขึ้นตลอดจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม
3. แนวทางการนำผลการวิจัยสำหรับนำไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาชุมชนอย่างแท้จริง ผู้ดำเนินการวิจัยควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน เนื่องจากผู้วิจัยเป็นเพียงผู้จัดกระบวนการวิจัยแต่นักวิจัยที่แท้จริงคือชุมชน การศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหาจึงควรมาจากกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชน